

leshed ufaglærte kvinder, og det gælder også ledige med udenlandsk baggrund, for nu blot at nævne nogle af de grupper, der har vanskeligst ved at holde fast i et job eller få fat i jobbene.

Men arbejdsmarkedsreformen står ikke alene. Vi går også ind i det rummelige arbejdsmarked med nye skridt i denne finanslov. Der er virksomhedsrevidering, der er socialt medansvar i virksomhederne på dagsordenen, og der er arbejdspladsfastholdelse i den offentlige sektor. Det er stikordene på de afgørende nye skridt, der tages i indsatsen mod udstødning fra arbejdsmarkedet. Det er selvfølgelig også bidrag til, at beskæftigelsen kan vokse fremover, for det er nødvendigt. Men det er også godt for de mennesker, som på den måde får adgang til job.

Ændringerne i efterlønsordningen har egentlig samme perspektiv. Der er brug for og skal være plads til mennesker på arbejdsmarkedet, der er fyldt 60 år. Det kræver en bevidst seniorpolitik i danske virksomheder. Det kræver et opgør på arbejdsmarkedet mod den såkaldte naturlige afgang. Det kræver, at danske virksomheder møder de nye efterlønsregler med investeringer i medarbejdere, selv om de er fyldt 50 år, ja, sågar nærmer sig de 60 år.

Der er ganske mange danskere, der uden problemer kan arbejde længere. Der er ganske mange danske virksomheder, der kan opføre sig mere venligt og ordentligt og aktivt over for medarbejdere, der er fyldt 50 år, ja, nærmer sig 60 år. Det er det, de nye efterlønsregler også skal mødes med.

Men der er andet, som også skal med, og det er, at der er mange danskere, for hvem det at arbejde slider ganske hårdt på helbredet. Og det er ikke acceptabelt, at mennesker er færdige på arbejdspladsen, når de er 60 år eller endda før, fordi vi i dette land ikke har gjort nok for arbejdsmiljøet.

Vi skal ikke bevare en efterlønsordning, fordi der ikke leveres et godt nok arbejdsmiljø. Vi skal bevare en efterlønsordning også for de 60-årige, fordi skaden er sket, fordi deres arbejdsliv har været så langt, og fordi vi ønsker at bevare en valgmulighed også for dem, der er 60 år, men vi kommer ikke uden om, at det ville være uacceptabelt, hvis dansk arbejdsmiljø ikke tager store skridt fremad i de kommende år, sådan at den nedslidning, vi kender, bliver stoppet.

Jeg ved selvfølgelig godt, at det er lige præcis den del af finansloven, som er svær. Det er jo derfor, vi har kæmpet så indædt for netop de

nedslidte, for at adgangen for de 60-årige til efterløn blev bevaret.

Jeg kan da godt minde om, og det kommer jeg måske også til, hvad ganske mange har sagt på mange forskellige måder i de seneste år om efterlønnen. Ja, jeg har endda fået repeteret – jeg skal ikke nævne det lige nu – hvad der blev sagt af mange, da efterlønnen blev indført, og lige præcis den debat, der foregik i denne sal, da efterlønsordningen blev indført, er fuldstændig fraværende i den debat, der er om det gode og det eventuelt dårlige i de nye efterlønsregler.

Jo, efterlønsreglerne og ændringerne i dem har for alvor rørt ved noget, men der blev ikke rørt ved det altafgørende, nemlig at de 60-årige fortsat har en efterlønsret. Derfor: Arbejdsmarkedsreformen, det rummelige arbejdsmarked og de nye efterlønsregler udgør for os en helhed. De er fundamentet for, at vi kan øge beskæftigelsen i Danmark fremover, og at vi kan betale for den velfærd, vi har brug for i fremtiden. Det er forudsætningen for, at Danmark fortsat kan have en sund økonomi, og skulle det blive glemt i kampens hede, er det forudsætningen for, at vi overhovedet kan nærme os nogle af de forventninger, som bl.a. nogle af ændringsforslagene i går var udtryk for.

Danmark har en sund økonomi. Vi er ikke foran en ny lavkonjunktur. Vi står ikke foran en bølge af massearbejdsløshed, stagnation og anden elendighed. Vi står med overkommelige problemer, som regeringen efter Socialdemokratiets opfattelse konsekvent og i tide har taget fat på. Vi står med problemer, hvis årsag er fremgang siden 1993. Vi står med problemer på betalingsbalancen, fordi væksten i vores økonomi har givet plads til både lønstigninger og høje priser for vores varer.

Derfor har vi et konkurrenceevneproblem, men det er ikke hele forklaringen. Der er også en landbrugseksport, der ikke vokser, og der også andre væsentlige problemer, selvfølgelig også en almindelig usikkerhed om verdensøkonomien.

Jeg sagde i går, og jeg vil gerne gentage det i dag: Socialdemokratiet er enig med økonomiministeren i, at det, regeringen har gjort, nu rækker ud fra den viden, vi har. Så vi kan gå ind i 1999 med et Danmark, hvor vi går ned i gear, for det er nødvendigt, men vi går ned i gear, fordi vi ønsker at lægge grunden til ny fremgang i beskæftigelsen, og fundamentet for det er til stede med såvel finansloven som kom-